

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัด

กำแพงเพชร

CREATIVE CULTURAL TOURISM DEVELOPMENT IN NAKHON TRAITUNG

KAMPHAENGPHEH

ยุชิตา กันหาเมือง*

ฉัตรชัย อินทรประพันธ์**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ในการวิจัยคือชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีถิ่นฐานอยู่ในชุมชนนครไตรตรึงษ์ 5 ปีขึ้นไปร่วมกับการใช้แบบสอบถาม โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนนครไตรตรึงษ์ จำนวน 399 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในชุมชนคือ การกราบสักการะหลวงพ่อโตหลวงพ่อเพชร ไหว้ศาลท้าวแสนปม เยี่ยมชมวัดวังพระธาตุ เจดีย์เจ็ดยอด วัดพระปรารักษ์ วัดท้ายเกาะและต้นหว้าใหญ่ 2) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักคือวัดวังพระธาตุและศาลท้าวแสนปม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกระทำในการมาเที่ยว คือ การเที่ยวชมวัดวังพระธาตุ กราบสักการะหลวงพ่อโตหลวงพ่อเพชร ศาลท้าวแสนปมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวต้องการกระทำในการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งต่อไปคือ การเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน การละเล่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม, รูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

Abstract

A study on the development of creative cultural tourism models Nakhon Traitung, Kamphaeng Phet. The purpose of this study were to 1) study the cultural tourism in Nakhon Traitung Kamphaeng Phet and 2) study creative cultural tourism activities Nakhon Traitung Khampangphet. The research area is the Tri-trueng community, Kamphaeng Phet. The research instrument was interviewed by collecting data from interviews with informants who had been living in the community for 5 years or more and the questionnaire by A sample of 399 tourist was

* สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

** สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

studied. The research found that 1) the current cultural tourism model is To worship Luang Pho Diamond Wai Visit Wat Phra That The Seven Stupas, Wat Phra Prang, Wat Ta Kha and Wa. Most tourists are female. Are in the age range of 20-30 years with a bachelor degree. And have a student. The tourist attraction known as Wat Phra That and Khao Thak Saen. The activities that tourists do is to visit the temple Wat Phra That. Luang Pho Luang Pho Phra Tha. And things to do in the next trip is learn to cook locally, skirts and community products.

Keywords: Cultural Tourism, Cultural Tourism Model, Creative Tourism, Development of Cultural Tourism Model

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการประเภทหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้ เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้รายได้ของประชาชนในประเทศมีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น ช่วยให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ รวมทั้งเกิดการพัฒนาและการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ตั้งแต่ในช่วงต้นปี 2561 เป็นต้นมามีทิศทางที่สดใสเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งนับเป็นสัญญาณการเริ่มต้นที่ดีทางการท่องเที่ยวไทยในปีต่อไป โดยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติในเดือนมิถุนายน 2561 จำนวน 3,025,279 คน ในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมากที่สุด 2,284,904 คน รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวภูมิภาคยุโรป เอเชียใต้ อเมริกา โอเชียเนีย ตะวันออกกลาง และแอฟริกาตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ระหว่างเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทย ก่อให้เกิดรายได้ 148,432.54 ล้านบาท ขยายตัว 14.52% จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา สำหรับนักท่องเที่ยวที่สร้างรายได้สูงสุด 10 อันดับแรก ประกอบด้วย จีน มาเลเซีย อินเดีย สหรัฐอเมริกา เกาหลี สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ฮองกง และเวียดนาม ตามลำดับนักท่องเที่ยวขยายตัว 11.57% ตามการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเกือบทุกภูมิภาค สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากที่สุด 10 อันดับแรก ประกอบด้วย จีน มาเลเซีย อินเดีย ลาว เกาหลี เวียดนาม ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกง และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ ฐานเศรษฐกิจ (สื่อออนไลน์) ในอนาคตซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้คาดการณ์ไว้ 5 ประการ คือ 1) การท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือที่ทรงอำนาจในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งลดความยากจนในหลายประเทศจากการสร้างงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและรายได้จากการส่งออก 2) เพื่อก้าวไปสู่ศักยภาพนี้จำเป็นต้องสร้างและยกระดับการรับรู้ และทำให้การท่องเที่ยวเป็นเรื่องสำคัญในวาระทางการเมือง 3) ความยั่งยืน ทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นเรื่องการพึ่งพาพลังงาน การปรับตัวและการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เศรษฐกิจสีเขียว การจัดการพื้นที่แออัด และการบริหารความเสี่ยง 4) ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงง่ายเนื่องจากมีประสบการณ์มากขึ้น มีความต้องการสูงขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ เช่น อายุ การย้ายถิ่นและความหลากหลายของโครงสร้างครอบครัว) การเปลี่ยนแปลงค่านิยม และวิถีชีวิตจากเศรษฐกิจเชิงบริการสู่เศรษฐกิจเชิงประสบการณ์ และ 5) การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในแง่ของการสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เหมาะสม เช่น ความหลากหลายของสินค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาดและการส่งเสริมสินค้า การพัฒนาทรัพยากรบุคคล เป็นต้น

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2018) กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวจากอดีตนั้นมักจะมุ่งเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดรายได้และให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยปราศจากการคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่จะตามมา

ทำให้แหล่งท่องเที่ยวรวมถึงวัฒนธรรมแบบใหม่และบุคคลจากภายนอกท้องถิ่น ทำให้เกิดการเบียดขับคนในท้องถิ่นออกไปจากแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาที่นำมาใช้เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มุ่งแต่จะนำทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมมาปรับใช้เพื่อเป็นสินค้า ส่งผลให้วัฒนธรรมหรือเหตุการณ์สำคัญของชุมชนนั้นเลื่อนหายไปจากความทรงจำ ทำให้การท่องเที่ยวถูกมองเป็นสิ่งที่ทำลายระบบการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับท้องถิ่นเป็นหลัก ไม่สามารถสร้างรายได้สู่ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงเนื่องจากผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับสถานประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวหรือนายทุนเจ้าของแหล่งที่พักอาศัยโดยไม่เลือกใช้แรงงานจากในท้องถิ่น อีกทั้งยังไม่ให้ความสำคัญกับผลผลิตของท้องถิ่น ทำให้การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่สัมพันธ์กับผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจึงเกิดแนวคิดที่จะส่งเสริมและให้การสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของท้องถิ่นของตนเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นแนวคิดทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

นครไตรรงค์เมืองโบราณแห่งแรกของกำแพงเพชรที่ครั้งหนึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมโบราณระหว่างบ้านเมืองในแถบภาคกลางระหว่างละโว้ อโยธยา และเมืองในเขตล้านนาอย่างศรีสุโขทัย เป็นเมืองสำคัญขึ้นลุ่มของกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ซึ่งเคยเข้ามาเป็นเจ้าผู้ครองเมืองและยังเป็นเมืองที่มีตำนานปรัมปราเรื่อง "ท้าวแสนปม" อันโด่งดัง (เรื่องศักดิ์ แสงทอง, 2553) อีกทั้งยังมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมแห่งอดีตความเป็นเมืองโบราณที่มีปรากฏเป็นหลักฐานทั้งซากโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปากริก พงศาวดาร ตำนาน และเอกสารต่างๆอยู่หลายแห่ง อีกทั้งยังมีโบราณสถานที่มีลักษณะโดดเด่น คือ เจดีย์ประธานทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัว ศิลปะสุโขทัย ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นรูปทรงขององค์เจดีย์ได้ครบถ้วนและยังมีกำแพงเมืองสามชั้น คูเมืองที่มีความงดงาม มีอายุมากกว่าพันปี อีกทั้งยังมีการแสดงละเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งรำวงพื้นบ้านวังพระธาตุ ระบำกลางบ้าน ระบำไก่อ เพลงกล่อมเด็กและเพลงแหวนาคที่ล้วนแล้วแต่มีความลึกซึ้งและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง สะท้อนให้เห็นว่านครไตรรงค์มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นต้นทุนในการสร้างรายได้แก่ชุมชนและต่อยอดทางด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งถือเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่อีกรูปแบบหนึ่งให้กับผู้ที่มาท่องเที่ยวยังจังหวัดกำแพงเพชร

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยว

สุวัฒน์ จูธากรณ์และจริญญา เจริญสุใส (2544 : 72) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงานที่จะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวเป็นการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจและพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) อาจอยู่บนพื้นฐานของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นลักษณะพิเศษรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงมีความหมายถึงการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ โดยมีการดำเนินงานดังนี้ (1) ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยวและนันทนาการ (2) ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์

ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ประชาชนต้องมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการหรือความปรารถนาของตนเองในพื้นที่ท่องเที่ยว

ด้านการท่องเที่ยวยังสามารถแบ่งระดับกิจกรรมของการท่องเที่ยวได้ 4 ประเภท ตามความต้องการการจัดการที่แตกต่างกัน ได้แก่ (1) การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรให้คงไว้นานที่สุด ครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภท เช่น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของมนุษย์ การท่องเที่ยวเหล่านี้จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ซึ่งยังครอบคลุมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Natural Tourism) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) (2) การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาในแหล่งธรรมชาติเพื่อการรักษาระบบนิเวศโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศของพื้นที่นั้นๆ จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) (3) การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ การทัศนศึกษา การประชุมสัมมนา การติดต่อทางธุรกิจที่ให้ความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก (4) การท่องเที่ยวที่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งยังคงมีแอบแฝงอยู่ในทุกส่วนหรือมีการพัฒนาอย่างถูกกฎหมายในบางพื้นที่

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (2556) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 285) ได้กล่าวถึงหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น (2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรัก ห่วงแทนและดึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนเอง พร้อมกับการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การให้บริการที่พัก การขายของที่ระลึก เป็นต้น (3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านหรือของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรีและผู้คนของตนเองด้วย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. (2558) ได้กำหนดนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ "การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม พร้อมกับโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่

และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชนตามคุณสมบัติ 10 ประการ ดังนี้ (1) ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพันระหว่างกัน (Each engaging the other) (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross - cultural engagement/ Cultural experience) (3) มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ท่องเที่ยว (Spirit of place/ deep meaning/ understanding of the specific cultural of the place) (4) ประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม (Hands - on experience) (5) มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน/ ส่งผ่าน - ส่งต่อประสบการณ์ (Exchange information/ transformation and transformative experiences) (6) เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม (More participate than observe) (7) นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Co - creating tourism experience) (8) ความจริงแท้ทั้งในกระบวนการการผลิตและผลิตภัณฑ์รวมทั้งประสบการณ์จริง (Authentic both process and product/ genuine experience) (9) จดจำประทับใจหรือเข้าใจ (Memorable/ I hear and I forget, I see and I remember, I do and I understand) และ (10) การท่องเที่ยวแบบจำเพาะเจาะจง (Tailor - made approach)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ อันก่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่มีถิ่นฐานอยู่ในตำบลนครชุม 5 ปีขึ้นไป และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากองค์การบริหารส่วนตำบลนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งขนาดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมาจากผู้ที่มีถิ่นฐานอยู่อาศัยอยู่ในตำบลนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่มีถิ่นฐานอยู่ในตำบลนครชุม 5 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน (2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 398.523985 หรือ 399 คน ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสุ่มแบบบังเอิญสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในตำบลนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 399 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจึงแบ่ง ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการรวบรวมแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้ให้ข้อมูลที่มีถิ่นฐานอยู่ในตำบลนครไตรตรึงษ์ โดยตลอดการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียงของ

ผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยประเภทการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยจะกำหนดคำถามไว้ก่อนล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ (Interview Guide)

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลนครชุม จำนวน 399 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมา เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตำบลนครชุม สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตำบลนครไตรตรึงษ์ สู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยมีแนวทางดังนี้

1) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานวิจัยตรวจสอบเนื้อหาของชุดคำถามว่ามีเนื้อหาในชุดคำถามครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาวิจัย จำนวน 3 คน เพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2) ตรวจสอบความถูกต้องของถ้อยคำหรือสำนวน เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์และมีความคุณภาพ ผู้ตอบสามารถอ่านเข้าใจได้ตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งจะทำให้ผลงานวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือมากขึ้น จากนั้นนำไปทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นที่จะศึกษาไว้เรียบร้อยแล้ว และระหว่างการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยสอบถามเพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและสร้างความไว้วางใจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจนครบถ้วนทุกขั้นตอนจากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน โดยแบ่งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) แบบสอบถามนักท่องเที่ยว หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดจำนวน 399 ชุดแล้ว นำข้อมูลดิบที่ได้มาจัดกลุ่ม (Grouped Data) ให้เป็นระเบียบโดยแสดงออกเป็นลักษณะของตารางแจกแจงความถี่

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์จำนวน 10 คน ชาย 2 คน หญิง 7 คน แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเชิงคุณภาพ(Triangulation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นแบบรายการ (Check-list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพหาค่าความถี่แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ใช้การวิเคราะห์แบบสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตำบลนครไตรตรึงษ์ ผู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมถึงวิเคราะห์แบบสอบถามของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ คำถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาคำตอบ (Content Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีถิ่นฐานอยู่ในตำบลนครไตรตรึงษ์ 5 ปีขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีถิ่นฐานอยู่ในตำบลนครไตรตรึงษ์ 5 ปีขึ้นไป ได้ผลการศึกษา ดังนี้ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตำบลนครไตรตรึงษ์มี 3 กิจกรรม ที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลตรงกัน 7 คน คือ 1) การเยี่ยมชมวัดวังพระธาตุ 2) การกราบสักการะหลวงพ่อโตหลวงพ่อเพชร 3) สักการะศาลท้าวแสนปม มี 3 กิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลตรงกัน 6 คน คือ 1) การเที่ยวชมวัดเจติยเจ็ดยอด 2) การเยี่ยมชมวัดพระปรางค์ 3) การเที่ยวชมวัดท้ายเกาะ มี 1 กิจกรรม ที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลตรงกัน 5 คน คือ 1) การเที่ยวชมอาหารพื้นบ้าน ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตำบลนครไตรตรึงษ์ในอดีตเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามของนักท่องเที่ยวสามารถอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละสถานภาพทั่วไปของนักท่องเที่ยว

สถานภาพโดยทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	162	40.6
หญิง	237	59.4
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	80	20.1
20-30 ปี	163	40.9
31-40 ปี	68	17.0
41-50 ปี	45	11.2
51 ปี ขึ้นไป	43	10.8
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่า มัธยมศึกษา	52	13.0
มัธยมศึกษา	134	33.6
ปริญญาตรี	181	45.4

ปริญญาโท	31	7.8
ปริญญาเอก	1	0.2
อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	51	12.8
นักเรียน/นักศึกษา	177	44.4
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	37	9.2
เกษตรกร	35	8.8
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	58	14.5
รับจ้างทั่วไป	38	9.5
อื่นๆ	3	0.8
รวม	399	100

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละสถานภาพทั่วไปของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิง จำนวน 237 คน เพศชาย จำนวน 162 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 163 คน รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 80 คน อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 68 คน อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 45 คน และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 181 คน รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 134 คน ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 52 คน ระดับปริญญาโท จำนวน 31 คน และระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน ตามลำดับผู้ตอบแบบสอบถามมี อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 177 คน รองลงมาคือธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 58 คน ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 51 คน มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 38 คน พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน จำนวน 37 คน เกษตรกร จำนวน 35 คน และอาชีพอื่นๆ จำนวน 3 คน สำหรับการจัดอันดับความนิยมของสถานที่ท่องเที่ยวที่รู้จักดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและอันดับของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จัก

สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	อันดับ
ศาลท้าวแสนปม	352	2
วัดเจติยเจ็ดยอด	256	3
วัดท่ายเกาะ	140	5
วัดวังพระธาตุ	358	1
วัดพระปรารักษ์	156	4
เรือนรัตนนา	76	7
ต้นหว่าใหญ่	100	6

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและอันดับของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จัก พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักเรียงอันดับได้ดังนี้ อันดับที่ 1 วัดวังพระธาตุ มีจำนวนนักท่องเที่ยวรู้จัก 358 คน อันดับ ที่ 2 ศาลท้าวแสนปม มีจำนวนนักท่องเที่ยวรู้จัก 352 คน อันดับที่ 3 วัดเจติยเจ็ดยอด มีจำนวนนักท่องเที่ยวรู้จัก 256 คนอันดับที่ 4 วัดพระปรารักษ์ มีจำนวนนักท่องเที่ยวรู้จัก 156 คน อันดับที่ 5 วัดท่ายเกาะ มีจำนวนนักท่องเที่ยว รู้จัก 140 คน อันดับที่ 6 ต้นหว่าใหญ่ มีจำนวนนักท่องเที่ยวรู้จัก 100 คน และอันดับที่ 7 เรือนรัตนนา มีจำนวน นักท่องเที่ยวรู้จัก 76 คน สำหรับการจัดอันดับนักท่องเที่ยวจะเลือกทำกิจกรรมดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและอันดับของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกระทำในการเดินทางมาเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	อันดับ
กราบสักการะหลวงพ่อโตหลวงพ่อเพชร	235	2
เที่ยวชมวัดวังพระธาตุ	309	1
กราบสักการะศาลท้าวแสนปม	211	3
เยี่ยมชมวัดเจติยเจ็ดยอด	61	4
เยี่ยมชมวัดท้ายเกาะ	58	5
ชมวัดพระปรารักษ์	57	6
เที่ยวชิมอาหารพื้นบ้าน	49	7

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนและอันดับของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกระทำในการเดินทางมาเที่ยว พบว่า อันดับที่ 1 เที่ยวชมวัดวังพระธาตุ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม 309 คน อันดับที่ 2 กราบสักการะหลวงพ่อโตหลวงพ่อเพชร มีจำนวนนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม 235 คน อันดับที่ 3 กราบสักการะศาลท้าวแสนปม มีจำนวนนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม 211 คน อันดับที่ 4 เยี่ยมชมวัดเจติยเจ็ดยอด มีจำนวนนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม 61 คน อันดับที่ 5 เยี่ยมชมวัดท้ายเกาะ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม 58 คน อันดับที่ 6 ชมวัดพระปรารักษ์ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม 57 คน และอันดับที่ 7 เที่ยวชิมอาหารพื้นบ้านมีจำนวนนักท่องเที่ยวทำกิจกรรม 49 คน สำหรับการจัดอันดับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความนิยมสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและอันดับของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	อันดับ
การเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน	177	1
การเรียนรู้การทำสิ่งประดิษฐ์จากธรรมชาติของชุมชน	130	4
ปั่นจักรยานท่องเที่ยวชุมชน	97	6
การเรียนรู้การแสดงเพลงพื้นบ้าน	171	2
การเรียนรู้วิถีชีวิต	143	3
การเรียนรู้การทำขนมหวานพื้นบ้าน	103	5

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนและอันดับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวต้องการจะทำการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ อันดับที่ 1 การเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน มีจำนวนนักท่องเที่ยวต้องการ 177 คน อันดับที่ 2 การเรียนรู้การแสดงเพลงพื้นบ้าน มีจำนวนนักท่องเที่ยวต้องการ 171 คน อันดับที่ 3 การเรียนรู้วิถีชีวิต มีจำนวนนักท่องเที่ยวต้องการ 143 คน อันดับที่ 4 การเรียนรู้การทำสิ่งประดิษฐ์จากธรรมชาติของชุมชน มีจำนวนนักท่องเที่ยวต้องการ 130 คน อันดับที่ 5 การเรียนรู้การทำขนมหวานพื้นบ้าน มีจำนวนนักท่องเที่ยวต้องการ 103 คนและอันดับที่ 6 ปั่นจักรยานท่องเที่ยวชุมชน มีจำนวนนักท่องเที่ยวต้องการ 97 คน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีพื้นที่ในการศึกษาคือ

ชุมชนนครไตรตรึงษ์ มีการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลที่มีถิ่นฐานอยู่ในชุมชนนครไตรตรึงษ์ 5 ปี ขึ้นไป และแบบสอบถาม (Questionnaire) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนนครไตรตรึงษ์ ผู้วิจัยสรุปผล ดังนี้ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีอยู่ มี 7 กิจกรรม คือ (1) การเยี่ยมชมวัดวังพระธาตุ (2) การกราบสักการะหลวงพ่อโตหลวงพ่อเพชร (3) สักการะศาลท้าวแสนปม (4) การเที่ยวชมวัดเจติยเจ็ดยอด (5) การเยี่ยมชมวัดพระปรารค์ (6) การเที่ยวชมวัดท้ายเกาะ (7) การเที่ยวชิมอาหารพื้นบ้าน

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนนครไตรตรึงษ์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักคือ วัดวังพระธาตุและศาลท้าวแสนปม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกระทำในการเดินทางมาเที่ยว คือ การเที่ยววัดวังพระธาตุและศาลท้าวแสนปม กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวต้องการจะทำคือ การเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน การละเล่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่ารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชรนั้นเป็นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โดยสามารถที่จะประยุกต์รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนและชุมชนเองจะได้นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพซึ่งส่งผลดีกับชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิรันธ์ ชินโชติและคณะ (2559) โดยศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การจัดองค์ประกอบ ตัวแบบของยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีพบว่ายุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อตัวแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งนั้นเป็นแนวทางที่สามารถช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอสวนผึ้ง โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ในการส่งเสริมสินค้าหรือบริการ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพคงรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน นำมาซึ่งแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวในกลุ่มลูกค้าคุณภาพให้สามารถมาท่องเที่ยวและเรียนรู้ สร้างความประทับใจในการท่องเที่ยว เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชน และผู้ลงทุน ทำให้การท่องเที่ยวในอำเภอสวนผึ้งนั้นเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ 9 องค์ประกอบ คือ PESS+DIMPE ซึ่งองค์ประกอบภายนอกเป็นองค์ประกอบการจัดการคุณภาพ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ 2) ประสิทธิภาพ 3) มาตรฐาน 4) ความพึงพอใจและองค์ประกอบภายใน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง ได้แก่ 5) พื้นที่ท่องเที่ยว 6) นวัตกรรม 7) บุคลากร 8) กระบวนการ 9) เศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาหาผลกระทบจากการพัฒนาแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
2. ควรทำการศึกษาหาแนวทางการพัฒนาแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2556). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://tourism-dan1.blogspot.com/>
- ฐานเศรษฐกิจ. (2018). การท่องเที่ยว. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://www.thansettakij.com/content/298869>
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปรีนธ์ ชิมโชติ และธีระวัฒน์ จันทร์ทิพย์. (2559). การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. วารสารวิชาการ RMUTT Global Business and Economics Review. ปีที่ 11. ฉบับที่ 2. หน้า 23 - 40.
- เรืองศักดิ์ แสงทอง. (2553). เที่ยวเมืองโบราณนครไตรตรึงษ์. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/372043>
- สุวัฒน์ จุฑาภรณ์ และจริญญา เจริญสุกใส. (2544). แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2558). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://creativetourism.circlecamp.com/index.php?page=aboutus>
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2018). TAT REVIEW. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://www.tatreviewmagazine.com/article/community-based-tourism/>